

V.I Update van de omgevingsanalyse - impact COVID-19, een terug- en vooruitblik

Zowel hierna als in de toelichting (III.7) is onderstaande bijdrage opgenomen. Deze bijdrage schetst een breder beeld van de impact van de coronacrisis.

I. Voorwoord

Deze nota schetst allereerst een beeld van de impact van COVID-19 op de Lubbeekse samenleving en op de verschillende belanghebbenden van het lokaal bestuur (burgers, verenigingen, ondernemingen, etc.). Verder biedt dit document een inzicht in de manier waarop de diensten en de politieke organen van de gemeente en het OCMW de nodige regelingen troffen om tegemoet te komen aan de gewijzigde verwachtingen van de Lubbekenaren. Dit document is bijgevolg een actualisering van de omgevingsanalyse uit 2018 en maakt integraal deel uit van de documentatie met betrekking tot de aanpassing van het meerjarenplan.

II. Inleiding

Op maandag 26 februari 2020 verscheen het eerste bericht over corona op de gemeentelijke informatiekkanalen:

“In het Chinese Wuhan circuleert sinds december 2019 een nieuwe variant van het coronavirus. Die infectie veroorzaakt een ernstige longziekte, waaraan al tientallen mensen overleden. Verschillende luchthavens treffen daarom maatregelen om de verspreiding ervan te voorkomen. Er ligt een noodplan klaar om de Belgische bevolking te beschermen in het geval dat deze longziekte bij ons opduikt. Ongerustheid over het uitbreiden van het nieuwe virus in Lubbeek is op dit moment niet nodig. De situatie wordt op de voet gevolgd. Raadpleeg regelmatig de gemeentelijke website.”

Hoe anders zou het lopen in de daaropvolgende weken en maanden. Op 11 maart 2020 erkent de WHO (Wereldgezondheidsorganisatie) de Covid-19 epidemie als een pandemie. Het college van burgemeester en schepenen samen met het managementteam zijn voor de rest van het jaar aangewezen op crisismanagement.

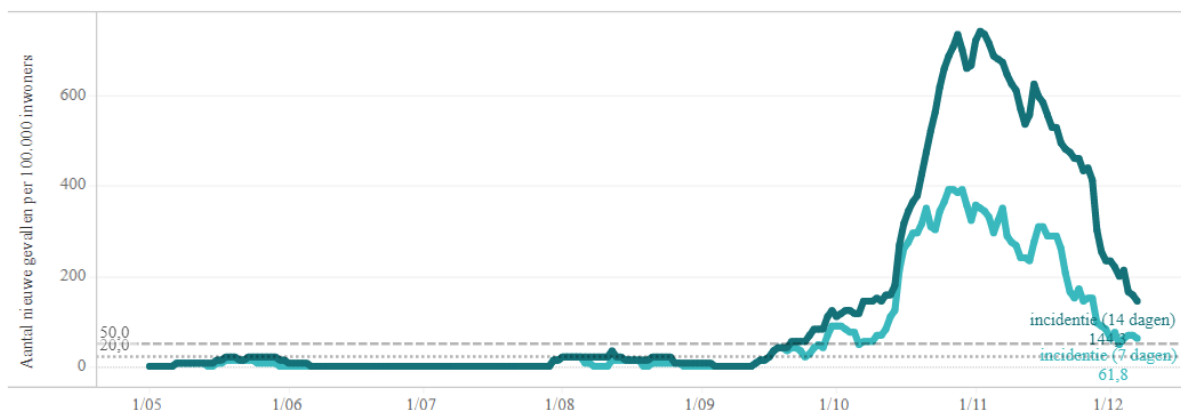
Op vrijdag 13 maart 2020 om middernacht gaat heel het land in lockdown, met sluiten van horeca en handelszaken, met verbod op bezoek in de woonzorgcentra, scholen en bedrijven gaan dicht en er komt een verbod op niet essentiële verplaatsingen. Lubbeek werd geconfronteerd met een forse uitbraak van corona in WZC 't Spelthof in Binkom (81 bewoners). Ook onze eigen serviceflats (41 bewoners) kenden een uitbraak van corona waarbij één overlijden te betreuren viel. Alleen WZC Sint-Dominicus (77 bewoners) bleef gespaard van een corona uitbraak.

De lokale crisiscel COVID-19 wordt samengesteld door het schepencollege, de algemeen directeur en de liaisonarts. Het crisisteam volgt de evolutie van de situatie in Lubbeek op de voet en neemt gepaste maatregelen waar nodig. Het managementteam verzorgt de link naar de interne werking en verzekert een vlotte uitvoering van de beslissingen. Lubbeek is een van de eerste Lokale besturen die besluit mondklappers te verdelen onder de bevolking. Via het platform 'Lubbeek helpt' wordt een vrijwilligerswerking opgericht voor mensen die tijdelijk het huis niet kunnen verlaten of die lijden onder het gebrek aan sociaal contact. Daarnaast wordt ook heel wat aandacht besteed aan de ondersteuning van de lokale ondernemers. De actie '#lokaal staat centraal' wordt opgezet met financiële steun van de provincie. De gemeentelijke basisscholen bleven maximaal open, in zoverre toegelaten.

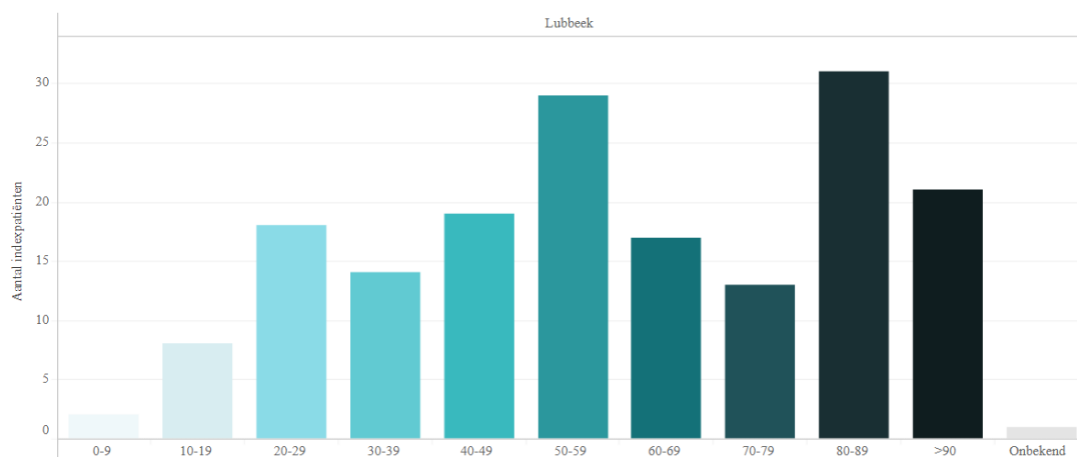
Na de eerste golf keert vanaf de zomer een tijdelijke en relatieve rust terug. De focus verschuift van het acute niveau naar het onderhouden en herhalen van de communicatie inzake hygiëne en afstandsregels. Het lokaal bestuur Lubbeek tracht ook steeds op te treden als intermediair tussen de hogere overheden en de bevolking. Tussen de veelheid aan maatregelen en boodschappen is het voor de burger niet steeds duidelijk wat wanneer wel of niet mag. Het lokaal bestuur neemt het daarom op zich om steeds via haar eigen kanalen de burger zo duidelijk mogelijk te informeren. In augustus wordt een zomerschool ingericht met als doel zoveel mogelijk leerachterstand weg te werken en de kinderen succesvol te kunnen laten starten aan het nieuwe schooljaar.

Ondertussen staan vanuit de hogere overheid monitoringsinstrumenten ter beschikking die toelaten om het aantal besmettingen onder de Lubbeekse bevolking op de voet te volgen. In lijn met de nationale statistieken zien we vanaf de tweede helft van september het aantal coronabesmettingen opnieuw toenemen. Tot midden november zijn dit individuele besmettingen die met goede naleving van de quarantainemaatregelen onder controle blijven. In de tweede helft van november

slaat het virus echter opnieuw hard toe, deze keer onder de bewoners van het WZC Sint-Dominicus. Ook onder het personeel circuleert het virus waardoor de continuïteit van de werking onder zware druk staat.

Figuur 1: Evolutie van het aantal COVID gevallen in Lubbeek (Mei-November 2020)

Figuur 2: Spreiding van het aantal COVID gevallen in Lubbeek volgens leeftijd

De impact van COVID-19 is voelbaar in alle uithoeken van de organisatie. Voor 2020 is de impact op de dienstverlening en de financiën ondertussen gekend. Ook staat vast dat de jaren 2021 tot en met 2025 de tekenen van de coronacrisis zullen dragen. In deze onzekere en volatiele tijden een meerjarenplanaanpassing doen, blijft steeds een inschatting. Heel wat gevolgen van de pandemie zijn vandaag nog niet zichtbaar, laat staan duidelijk. Toch heeft het werkingsjaar 2020 ons heel wat inzichten bijgebracht die we kunnen meenemen als assumpties voor de komende jaren. Het lokaal bestuur Lubbeek hanteert als leidend principe dat we plannen met de informatie en ervaring die beschikbaar is óf datgene wat we redelijkerwijs kunnen veronderstellen. In hoofdzaak willen we voorbereid zijn op het complexe samenspel van meeruitgaven, minderinkomsten en noodzakelijke aanpassingen in de dienstverlening waar we naar alle waarschijnlijkheid ook in 2021 en 2022 mee geconfronteerd zullen worden.

III. Noodplanning, crisismanagement en lokale samenwerking

In de eerste acute fase van de pandemie kwamen een aantal urgente noden naar boven. De verschillende overheden in ons land waren zich op dat moment zélf nog aan het organiseren. Hoewel verschillende nood- en rampenplannen klaarlagen was een noodplan 'pandemie' niet beschikbaar. Het lokaal bestuur in nauwe samenwerking met lokale actoren was in eerste instantie op zichzelf aangewezen. Pas in een latere fase van de crisis kwam het structureel overleg op provinciaal niveau op gang en werd de rol van de eerstelijnszone verduidelijkt.

Tijdens de eerste golf werden de volgende acute noden vastgesteld en opgevolgd met de bijhorende interventies:

Noden	Gemeentelijke interventies
Onvoldoende logistieke capaciteit om binnen de muren van een WZC het gebouw te compartimenteren in een cohort met besmette bewoners en een cohort met niet-besmette bewoners.	Dienst GIM bezorgt en installeert met panelen uit de loods 2 cohortzones in WZC 't Spelthof.
Onvoldoende beschermingsmateriaal om de hulpverleners in brede zin te beschermen tegen corona (mondmaskers, beschermerschorten, handschoenen, alcoholgel).	Bovenop de federale en Vlaamse leveringen (die wegens het vernietigen en niet vervangen van een strategische voorraad mondmaskers met een enorme achterstand in leveringstermijn zaten en door een fout aankoopbeleid geconfronteerd werd met maskers van onvoldoende kwaliteit), heeft de gemeente Lubbeek beslist om extra bestellingen mondmaskers te plaatsen via o.a. THINK PINK. Naast de hogergenoemde doelgroepen voor beschermingsmateriaal heeft het lokaal bestuur begrepen dat er nog meer inwoners nood hadden aan beschermingsmateriaal (optiekers, horeca,...).
Onduidelijke communicatielijnen omdat er richtlijnen omtrent corona komen van drie niveaus.	Het lokaal bestuur communiceert via de eigen kanalen met de burger omtrent corona.
Geen overkoepelend nood- en hulplan met kant en klare procedure voor acties naar de bevolking toe bij een pandemie.	<ul style="list-style-type: none"> • Oprichten van het platform "LUBBEEK HELPT". Via dit platform kan iedere burger met vragen omtrent corona terecht bij het lokaal bestuur. • Er wordt in elke brievenbus een flyer bezorgd met essentiële en actuele informatie over corona in Lubbeek, inclusief de beschermende maatregelen: blijf thuis, instructies correcte handhygiëne, afstand van 1,5 meter houden. Het flyeren gebeurt integraal door vrijwilligers. • Via hetzelfde platform kunnen de vrijwilligers zich officieel melden en worden zij meteen verzekerd via Vlaanderen Helpt. <ul style="list-style-type: none"> ○ boodschappendienst ○ telefoonpermanentie "Babbels tegen eenzaamheid" door een groep vrijwilligers ○ vrijwilligers die stoffen mondmaskers aanmaken • Het lokaal bestuur blijft de eigen dienstverlening behouden om de mensen zo lang mogelijk thuis te laten wonen: maaltijden aan huis, poetsdienst met dienstencheques, DGAT of thuisdiensten, klusjesdienst.
De gemeente heeft geen overlegstructuur met de professionele gezondheidswerkers	<p>Start van een regelmatig overleg met de liaisonartsen (Dr. Tim Kinyentama en Dr. Elke van Buchem) bij de aanvang van het schepencollege op maandag 13 uur. Een goede samenwerking met de lokale huisartsen heeft dit mogelijk gemaakt. Tevens konden wij doorlopend beroep doen op Dr. Filip Charlier, die als medisch expert corona optreedt voor heel de eerstelijnszone Leuven Zuid.</p> <p>Bij de uitbraak van corona in de serviceflats heeft de gemeente beslist om aan de serviceflats tijdelijk het statuut van WZC te geven, zodat er een CRA (Coördinerend en Adviserend Arts) kon aangesteld worden voor de periode van de eerste uitbraak. In het ziekenhuis te Pellenberg werd op maandag 20 april (de bevolking zit ondertussen vijf weken in lockdown) een <i>schakelzorgcentrum</i> opgericht. Een schakelzorgcentrum biedt de mogelijkheid aan personen die gehospitaliseerd werden omwille van corona ontslagen worden om bedden vrij te maken maar nog te zwak zijn om weer naar huis of naar het WZC Sint-Dominicus terug te keren, nog gedurende maximaal 14 dagen een behandeling te krijgen in het schakelzorgcentrum.</p> <p>De keuken van het OCMW heeft de catering van het schakelzorgcentrum verzorgd (zowel de warme als de koude maaltijden).</p>

In de periode na de eerste besmettingsgolf organiseren verschillende instanties zich verder en komen stilaan formele structuren tot stand. Op 1 juli 2020 wordt de zorgraad (synoniem voor de raad van bestuur) van de ELZ (EerstelijnsZone) Leuven Zuid officieel erkend. In de zorgraad zetelen voor Lubbeek schepenen Paul Duerinckx voor de cluster lokale besturen, en de ambtenaar bevoegd voor welzijn voor de cluster welzijn. Reeds op 14 juli krijgen de 60 zorgraden een leidraad toegestuurd vanuit het Agentschap Zorg en Gezondheid omtrent het beheersen van COVID-19-heropflakkingen. In deze leidraad ligt de nadruk op het verbeteren van de samenwerking tussen de lokale besturen en de zorgraden, met als dringende opdrachten:

- het beheersen van nieuwe uitbraken. Wetenschappelijke visie op gebruik van mondkapen is veranderd in vergelijking met de eerste uitbraak in maart/april 2020;
- solidariseren van het aanbod, wat een verderzetting is van de vraag-en aanbod coördinatie schakelzorgcentra is of hoe kunnen gezondheidswerkers optimaal gedetacheerd worden in tijden van coronaopflakking;
- sensibiliseren van de bevolking en de zorgaanbieders: er is nood aan eenduidige communicatie over te nemen maatregelen zowel bij heropflakking als in het dagelijkse leven.

Vanaf september zien we een forse stijging van het aantal besmettingen, ziekenhuisopnames en overlijdens. Op 16 oktober wordt besloten tot een nieuwe verstrenging van de maatregelen, de zogenaamde lockdown 'light'.

De rol van de eerstelijnszone neemt tijdens deze twee golf gradueel toe en dit op verschillende niveaus:

- NIVEAU 1 of het gemeentelijk COVID-19-team, bestaande uit de burgemeester, noodplanambtenaar, de liaisonarts en een afgevaardigde van de ELZ, voor Lubbeek schepenen Duerinckx die als ondervoorzitter ELZ Leuven Zuid de zeven lokale besturen vertegenwoordigt in het dagelijks bestuur van de ELZ. Deze kerngroep van vier wordt uitgebreid met de leden van het schepencollege en de algemeen directeur;
- NIVEAU 2 of het COVID-19-team op niveau ELZ: vergadert maandelijks en is samengesteld uit de voorzitter van de ELZ, twee stafleden ELZ, de zeven burgemeesters en de zeven schepenen van welzijn en volksgezondheid (recent worden ook de noodplanambtenaren op dit overleg uitgenodigd);
- NIVEAU 3 of het regionaal COVID-19-team: hierin vergaderen zes ELZ's uit onze regio, met name Leuven, Leuven Zuid, Leuven Noord, ELZ Demerland, ELZ Dijleland en ELZ Zuidoost Hageland.

De samenwerking met ELZ is goed, maar moet nog verder uitgebouwd worden. Ook de interactie met de liaisonartsen is goed: snel telefonisch overleg om de opvolging van de quarantaineplicht correct in te schatten, goede samenwerking tussen het lokaal bestuur, liaisonartsen en KUL i.v.m. de uitbouw van een noodpost voor triage bij lokale uitbraken.

IV. Dienstverlening en interne werking

Loketwerking en gemeentehuis

Tijdens de eerste periode van de lockdown werkten de gemeente- en OCMW diensten achter gesloten deuren. De sociale dienst bleef echter steeds vrij toegankelijk op maandagvoormiddag en woensdagnamiddag en was permanent telefonisch bereikbaar van maandag tot vrijdag van 8u30 tot 16u30. Burgers konden enkel een afspraak maken voor dringende hulpvragen/producten. Tegelijk werd hen aangeraden om zoveel mogelijk gebruik te maken van het E-loket. Hulpvragen werden bovendien - in de mate van het mogelijke - telefonisch beantwoord.

Vanaf maandag 18 mei 2020 werd de dienstverlening uitgebreid. Op donderdagavond werd het gemeentehuis opnieuw open gesteld voor het publiek, zonder afspraak. Voor het overige werd er verder gewerkt op afspraak maar ook voor niet-dringende producten/hulpvragen. Tegelijk werd gevraagd om zoveel mogelijk gebruik te maken van het E-loket.

Op 1 juli 2020 gingen we een stap verder. De momenten van vrije inloop werden opgevoerd: maandag van 8.30 tot 12.30 u, woensdag van 13.30 tot 16.00 u en donderdag van 16.00 tot 19.00 u. Dienstverlening op afspraak en digitaal werden nog steeds aanbevolen.

Door de stijging van het aantal coronabesmettingen werd de dienstverlening op 3 november 2020 opnieuw aangepast: dienstverlening op afspraak, digitaal en telefonisch werden opnieuw de norm.

Wat het personeel betreft, werd er vanaf het moment van de eerste lockdown een evenwicht gezocht tussen thuiswerken en permanenties. De OCMW- diensten voorzagen de voorbije maanden sowieso een fysieke permanentie op maandvoormiddag en woensdagnamiddag, dit om de hulpverlening te garanderen aan mensen die niet over de nodige elektronische- en/of telefonische hulpmiddelen beschikken.

De loketten werden voorzien van COVID-19-schermen. Aan de toegangsdeuren werden dispensers met ontsmettingsgel geplaatst. De hygiëne- en sociale afstandsregels werden geafficheerd. De folders, kaarten e.a. werden verwijderd van de balies en op de rekken geplaatst. Voor de vrijetijdsdiensten werd er een gespreksruimte ingericht om klanten te ontvangen, dit om de overlap met afspraken van de dienst burgerzaken te vermijden. Het lokaal werd voorzien van een computer.

Technische diensten

Ook de technische diensten stonden voor grote uitdagingen en bijkomende taken. De bestelling en verdeling van persoonlijke beschermingsmaterialen voor eigen diensten en personeel, voor lokale verenigingen en voor de bevolking brachten een grote logistieke oefening op gang. Ook werden de gemeentelijke diensten ingeschakeld bij de verdeling van beschermingsmateriaal dat de hogere overheden ter beschikking stelde.

Daarnaast mag ook de invloed van de afstands- en hygiënemaatregelen op de werking van de technische diensten niet onderschat worden:

- het gevoel van onzekerheid en schrik voor besmetting vooral door het gebrek aan PBM in het begin van de coronaperiode;
- het dragen van mondkapen tijdens uitvoeren van werken (niet altijd gemakkelijk bij het uitvoeren van fysiek zwaar werk en hoge temperaturen);
- probleem met voertuigen en werken op verplaatsing (1 persoon per voertuig, veel verplaatsingen per fiets en moto om op de werkplek te geraken);
- grotere tijdsbesteding door naleving coronamaatregelen (minder efficiënt werken);
- tijd voor ontsmetten van voertuigen en werktuigen;
- opsplitsing en herschikking van de kleedkamers (afstanden respecteren);
- opsplitsing en herschikking van de refter;
- Waakzaamheid bij het uitvoeren van werken op externe locaties;
- zoektocht naar PBM, bestellen en uiteindelijk toch niet leverbare PBM waardoor veel tijd verloren werd;
- invoering van thuiswerk (vooral voor de administratie) met bijkomende problemen waarvoor een oplossing gezocht werd zoals telefoon (doorschakelen) afdrukken en beschikken over de juiste documenten (doorfaxen);
- invoering van digitaal vergaderen, veel praktische problemen bij werfvergaderingen vooral op technisch vlak zoals het lezen plannen en afstemmen van praktische oplossingen);
- vanaf 9 november opsplitsing in twee shiften met verschillend aanvangsuur van het technisch personeel (om zoveel mogelijk contact met andere werknemers te vermijden);
- meer afwezigheden door bezoeken aan dokter en quarantaine door de medewerkers;
- ook voor de poetsdienst zorgde COVID-19 voor een grotere werkdruk. Deze dienst speelde namelijk een hoofdrol met betrekking tot de praktische uitwerking van de hygiënemaatregelen. Zo ontsmette het poetspersoneel iedere vergaderzaal

voor en na gebruik, zorgden ze ervoor dat de zalen voor nieuwe acties –zoals de zomerscholen- grondig gereinigd werden, poetsten ze enkele uren per week de kantoren van de politie, ... Net zoals de andere diensten toonden ook zij zeer veel flexibiliteit om alle taken tot een goed einde te brengen.

Aangezien de medewerkers van de poetsdienst niet kunnen telewerken, had/heeft dit een grote impact op hun psychisch welzijn. Vooral het feit dat ze hierdoor een grotere kans op besmetting hebben, draagt hiertoe bij.

Bibliotheekwerking

Op 27 maart 2020 besliste het college van burgemeester en schepenen een afhaaldienst te organiseren in de bib met ingang van 31 maart 2020. Vanaf die datum was de bib enkel nog toegankelijk op afspraak om materialen af te halen. De titels van de gewenste materialen dienden vooraf via e-mail te worden opgegeven. De afhaalmomenten werden voorzien tijdens de gewone openingstijden van de bib van maandag tot en met vrijdag. Bij de afhaling werden de veiligheidsmaatregelen gerespecteerd. In totaal waren er 39 afhaaldagen, met 561 afhaalmomenten. De bib ontving 524 aanvragen voor een pakket, waarvan er 495 effectief werden afgehaald.

Op 25 mei 2020 besliste het college van burgemeester en schepenen de bib te heropenen met ingang van 28 mei 2020, met inachtneming van de toen geldende veiligheidsmaatregelen. De leeszaal en computerruimte werden heropend op 15 juli. De vestiaire bleef evenwel niet publiek toegankelijk.

Impact van de coronacrisis op:

- publieksuitlening: Welke impact de coronacrisis heeft op de publieksuitleningen zal blijken uit de jaarcijfers die op 31 december 2020 worden gegenereerd;
- schooluitlening: Vanaf 31 maart vonden geen klasbezoeken aan de bib meer plaats. Wel werden op aanvraag van leerkrachten boekenpakketten ter beschikking gesteld;
- activiteiten: Alle na 31 maart geplande activiteiten werden geannuleerd, met uitzondering van familietheater 'De Riddershow', dat zal plaatsvinden op 29 december 2020. Op 28 september gaf het college van burgemeester en schepenen hiervoor toestemming op basis van het COVID-19-event protocol en een positieve COVID-19-event scan.

Jeugd, sport en cultuur

Binnen de werking van jeugd, sport en cultuur was de impact groot. Heel wat activiteiten werden afgelast. Activiteiten die wel konden doorgaan waren onderhevig aan strenge afstands- en hygiënemaatregelen. Naast de menselijke impact zijn er ook financiële gevolgen. Zo dienden we in 2020 te schuiven met kredieten voor het financieren van aankopen in het kader van corona (hygiënisch materiaal, COVID schermen, ...). We organiseerden minder activiteiten dan gepland: de paassportweek werd geannuleerd, de Memorial Van Damme werd afgelast, de schoolspordagen werden afgelast, lessenreeksen werden vroegtijdig stopgezet,... Hier en daar werden online alternatieven aangeboden, maar deze hadden een te verwaarlozen kostprijs en geen opbrengst. De coronapandemie leidde tegelijk tot een vermindering van opbrengsten op het vlak van inschrijvingsgelden, ticketverkoop, In sommige gevallen dienden reeds betaalde inschrijvingsbijdragen terugbetaald te worden. In andere gevallen was er geen bijdrage omdat de activiteit reeds geschrapt werd voor de start van de inschrijvingen. De ingeschreven bedragen werden voor 2020 dan ook in die zin gecorrigeerd en ook de planning voor 2021 werd aangepast.

Om de lokale besturen te helpen om die sectoren bij te staan, besliste de Vlaamse Regering om hen in 2020 eenmalig 87,3 miljoen euro ter beschikking te stellen. Het grootste deel van die middelen (83,9 miljoen euro) wordt verdeeld over de lokale besturen op basis van de verdeling van de sectorale middelen voor die drie sectoren (cultuur, jeugd en sport) bij de inkanteling ervan in het gemeentefonds in 2018. Voor Lubbeek gaat het over een bedrag van 153.143,32 euro.

Het Vlaams Parlement heeft op 17 juni de decretale basis voor deze bijkomende financiering goedgekeurd. Deze middelen werden in de eerste helft van juli worden uitbetaald. Deze middelen zijn niet geoormerkt. De besteding ervan moet dan ook niet worden verantwoord en de besturen hoeven er niet specifiek over te rapporteren. De Vlaamse Regering zal de besteding van de middelen wel monitoren, op basis van de reguliere digitale rapportering over de BBC-jaarrekeningen over 2020 en 2021 (de uitgaven kunnen dus in beide jaren gebeuren). Het uitgangspunt blijft echter de lokale autonomie en het vertrouwen in de lokale besturen.

Daarbij aansluitend besliste het college van burgemeester en schepenen op 22 juni 2020 om een voorstel van steunmaatregelen uit te werken en daartoe in overleg te gaan met de betrokken sectoren. Er volgden een aantal overlegmomenten op ambtelijk niveau, in aanwezigheid van de betrokken schepenen.

Op 3 juli 2020 werd er een e-mail en enquête gestuurd naar de cultuur-, sport- en seniorenverenigingen om te peilen naar de financiële verliezen ten gevolge van de coronacrisis. De jeugdverenigingen werden bevraagd tijdens de jeugdraad die plaatsvond op 1 juli 2020.

Daarbij aansluitend werd voorgesteld om op basis van een formele aanvraag, de middelen van het Vlaams noodfonds cultuur, jeugd en sport, onder voorbehoud van beschikbaarheid, in 2020 integraal te verdelen onder de erkende cultuur-, jeugd-, senioren- en sportverenigingen en op basis van deze gegevens het aandeel van elke club/vereniging in het totale verlies te berekenen en vervolgens te herleiden tot de beschikbare middelen (beslissing college van burgemeester en schepenen van 7 september 2020).

We hanteerden de volgende criteria voor de verdeling van de middelen:

- o de financiële verliezen - tijdens het afgelopen werkingsjaar en ten gevolge van de coronamaatregelen - door het wegvallen van evenementen en/of de reguliere werking, rekening houdende met de minderuitgaven;
- o de extra uitgaven voor heropstart van de werking en/of het organiseren van activiteiten/evenementen;
- o de uitgewerkte regeling voor lidgelden van de leden en/of spelers.

De clubs/verenigingen moeten bij het indienen van de aanvraag bewijsstukken aanleveren. Afhankelijk van de situatie kunnen dit zowel facturen, kassaverrichtingen, e.a. van dit jaar als van het vorige werkingsjaar zijn, bijvoorbeeld voor activiteiten die dit jaar niet konden herhaald worden.

De gemeenteraad keurde in de zitting van 27 oktober 2020 dit voorstel tot aanpak van de steunmaatregelen aan de vrijetijdsector unaniem goed.

Gemeentelijke basisscholen

Praktische schoolorganisatie

Op 16 maart 2020 zijn de scholen in volledige lockdown gegaan. Vanaf dat ogenblik organiseerden de scholen een combinatie van afstandsonderwijs en noodopvang.

De noodopvang tijdens de schooluren, waarvoor de ouders wekelijks konden inschrijven, was bestemd voor ouders die niet in eigen opvang konden voorzien (aanvankelijk essentiële sectoren en nadien ook uitgebreid voor kinderen in kwetsbare situaties). Deze opvang werd verzorgd door de leerkrachten in beurtrolysteem.

De communicatie van de overheid aan de scholen, werd door de scholen vertaald in draaiboeken op maat van elke school. Bij wijzigingen werden de draaiboeken telkens aangepast aan de nieuwe richtlijnen en regelgeving. Aanvankelijk was er veel onduidelijkheid en hebben de scholen vaak moeten schakelen. Voor het draaiboek preventie en welzijn werden vergaderingen gepland met de interne preventiedienst IL, het CLB, externe preventiedienst Premed, de vakbond en het bestuur. Voor het pedagogische luik werden er geregeld fysieke en/of digitale overlegmomenten georganiseerd met leerkrachten, zorgcoördinator, ICT-coördinator en directie.

De communicatie naar de ouders gebeurde door de directie van de scholen.

Bij de gedeeltelijke heropstart van de scholen, eind mei, werden de klaslokalen, gemeenschappelijke lokalen en de speelplaats heringericht in functie van de veiligheid om het onderwijs in bubbels te kunnen organiseren. Voor de opstart werden heel wat materialen aangekocht (tape, vuilbakken, alcoholgel, reinigingsspray, handschoenen, thermometer, handpapier, extra zeep, alcoholdispensers, mondkmaskers, face shields, afbakenlint, labo- en nadarhekken, panelen...). Hiervoor konden we rekenen op de hulp van GIM.

De begin- en einduren van de school werden aangepast om de drukte aan de schoolpoort te spreiden.

De schoolmaaltijden werden in het jaar 2020 enkel aangeboden van 6 januari tot 13 maart 2020 en van 1 september tot 30 oktober 2020. Dit heeft een financiële en organisatorische impact. Leerlingen aten in de klassen en uitgaven en ontvangsten voor warme maaltijden dienden aangepast te worden. Tevens zijn de zwemlessen tijdens deze periode niet doorgegaan.

Afstandsonderwijs voor kleuter en lager onderwijs

Voor de paasvakantie werd het afstandsonderwijs beperkt tot herhalingsleerstof. De school organiseerde zich zodanig dat elke leerling in de nodige middelen/materialen werd voorzien, hetzij door het klaarzetten van opdrachten online, hetzij door het persoonlijk aan huis bezorgen van gekopieerde oefenbundels. Hierdoor steeg het aantal genomen kopies. Nadien werden er bijkomend in de weekends en op afgesproken weekdagen afhaal- en inlevermomenten voor leermiddelen georganiseerd. Op deze manier kreeg iedereen gelijke kansen.

Na de paasvakantie werd bijkomend nieuwe leerstof aangeboden. Dit gebeurde door het opnemen en doorsturen van eigen gemaakte instructiefilmpjes of bestaande filmpjes online. Dit was mogelijk omdat vele bestaande digitale oefenplatformen voor de scholen gratis opengesteld werden. Om de binding met de leerlingen te bewaren, namen leerkrachten wekelijks online en/of telefonisch contact op met de kinderen en hun ouders. De inhoud van de gesprekken kaderden zowel in de leerstofverwerking als in het emotionele welbevinden. Het digitaal contact met de zorgleerlingen werd eind mei uitgebreid en sommige leerlingen werden uitgenodigd op school om in een één-één- relatie de belangrijkste leerstof onder de knie te krijgen. Gezinnen die niet

beschikken over een PC leenden een laptop uit op school. Tijdens de coronaperiode werd voor elke leerling (lagere school) een Microsoft 365 e-mailadres aangemaakt zodat er in de toekomst blijvend digitaal kan gewerkt worden met en door de leerlingen.

Ondanks alle geleverde inspanningen constateerden de leerkrachten in september dat de kloof tussen de sterkere en de minder sterke leerlingen in het lager onderwijs vergroot lijkt te zijn als gevolg van de coronacrisis. In de kleuterschool moeten we nu meer inzetten op de executieve functies omdat de algemene schoolse ontwikkeling van de kleuters door de lockdown achterstand heeft opgelopen. Het opnieuw functioneren in een schoolse context waar afspraken en regels gelden was niet voor elke leerling vanzelfsprekend.

Samenwerking met de buitenschoolse kinderopvang

In de normale werking wordt de buitenschoolse kinderopvang in de schoolvakantie georganiseerd in Lubbeek centrum. Tijdens de paasvakantie werd de buitenschoolse opvanglocatie uitgebreid naar elke school zodat de schoolbubbels behouden konden worden. Wegens gebrek aan personeel binnen de buitenschoolse kinderopvang, namen de leerkrachten op vrijwillige basis de opvang tijdens de voormiddag voor hun rekening. Bij de volledige heropstart staken een aantal begeleiders van de buitenschoolse kinderopvang tijdens de middag een handje toe in de scholen zodat de leerkrachten een eetpauze konden nemen.

Professionalisering

Onderwijzend personeel werden plots geconfronteerd met een andere manier van informatieoverdracht. Ze stelden zich open om nieuwe inzichten en tools te gebruiken. Door zelfstudie en tutoring zorgden ze ervoor dat de snelle schakeling in het onderwijsgebeuren mogelijk was. Er werden verschillende webinars gevolgd om zich in de digitale wereld snel bij te scholen. Het creatief zoeken naar digitale werkvormen, het kritisch omgaan met leerwerkboeken en het doelgericht (verplicht) inzetten op de essentiële leerstof scherpten hun pedagogische en didactische inzichten aan. De verworven competenties zullen ze verder uitbouwen en gebruiken in hun verdere lesgeven.

Ondersteunend personeel

Omwille van de verhoogde hygiënemaatregelen werden de uren van het poetspersoneel aangepast en/of uitgebreid. Dit had budgettaire gevolgen. De middagtoezichters en de logistieke ondersteuners werden uit de school geweerd tijdens de lockdownperiode. Bij de gedeeltelijke heropstart ging een aantal van hen, rekening houdend met de risicofactoren en de locatie, terug aan de slag. Hun taken werden aangepast aan de noden van elke school.

Tijdens de lockdownperiode werden de taken van de buschauffeurs herbekeken. Zij werden ingeschakeld bij de dienst GIM en vanaf de gedeeltelijke heropstart ingezet voor de ondersteuning van de praktische organisatie en de poestbeurten in de school. In het kader van gelijke kansen heeft de schoolbus de kinderen, die in Binkom niet op school geraakten en daardoor onderwijs zouden missen, vanaf de gedeeltelijk heropstart terug opgehaald en naar huis gebracht.

OCMW

De economische impact van de coronacrisis is groot. Door de brede batterij aan maatregelen vanuit de federale en de Vlaamse overheid blijven de gevolgen op het vlak van sociale bijstand en armoede tot hiertoe beperkt. De sociale dienst van het OCMW Lubbeek ervaart een lichte stijging in het aantal nieuwe cliënten die normaal niet tot de specifieke doelgroep behoren. De steunaanvragen blijven echter nog steeds vrij beperkt, met uitzondering de aanvragen tot bekomen van een RMI (Recht op Maatschappelijke Integratie).

Momenteel wordt geanticipeerd door op een outreachende wijze data te verzamelen over potentiële nieuwe cliënten om deze dan proactief te kunnen benaderen indien nodig.

Alle bestaande acties werden in de mate van het mogelijke aangehouden en minstens reeds gedeeltelijk uitgevoerd. De beperkingen in uitvoering vonden meestal hun oorzaak in de te volgen coronamaatregelen. Zo kon bijvoorbeeld de Mantelzorgdag 2020 niet uitgevoerd worden.

Bijkomende acties vonden allemaal hun oorsprong in de aanpak van de coronacrisis. Zo werden er zowel federaal als Vlaams extra middelen vrijgemaakt voor het OCMW, o.a. voor voedselhulp, energiemaatregelen, extra financiële ondersteuning voor de leefloners, verhoging van het terugbetalingspercentage van het leefloon, de opzet van consumptiebonnen ter ondersteuning van zowel de doelgroep als de lokale economie. Deze acties werden zeer recent beslist en zijn momenteel in beginfase van de uitvoering. De financiering werd opgenomen in de aanpassing van het meerjarenplan en is praktisch volledig betoelaagd door ofwel het Federale ofwel het Vlaamse niveau.

Personeelskosten of kosten vooruitvoering van acties zijn uiteraard niet of amper betoelaagd.

De sociale dienst van het OCMW speelt uiteraard ook een belangrijke rol in het informeren van haar cliënten: over het coronavirus zelf (preventie) en de maatregelen die door de overheid zijn genomen.

Ook de andere spelers op het welzijnsterrein actief hun cliënten informeren en doorverwijzen als ze met een stijgende vraag te maken krijgen. We verwachten een stijging van het aantal nieuwe cliënten die voorheen niet gekend waren bij het OCMW wat mede door het actiever op zoek gaan naar tekorten een verhoging van de werkdruk zal opleveren en indirect mogelijk effect zal hebben op de personeelsuitgaven voor de sociale dienst in zijn geheel. Wat wel een zekerheid is dat de organisatie van het (verplichte) telewerk een zeker rendementsverlies tot gevolg heeft. De ommekeer/verandering in organisatie van de dienstverlening naar meer online geeft ook stilaan zicht op nieuwe uitdagingen die een zeker budgettaire impact kunnen hebben waarvan we de impact nog niet ten volle kunnen inschatten.

De federale overheid legt zware administratieve voorwaarden op aan de OCMW's ter verantwoording van de besteding van de COVID-19-middelen. Extra individuele verslagen en onderzoeken waar het bijzonder comité dossier per dossier over beslist, leidt tot een verhoogde administratieve werklust.

Naar aanleiding van de coronacrisis organiseerde de gemeente van 10 tot 21 augustus 2020 voor de eerste keer een zomerschool met als doel zoveel mogelijk leerachterstand weg te werken en de kinderen succesvol te kunnen laten starten aan het nieuwe schooljaar. Sommige leerlingen hebben door het opschorten van de lessen op school omwille van de coronacrisis immers een leerachterstand opgelopen, bij anderen is de bestaande kloof vergroot en nog andere leerlingen zijn onvoldoende bereikt.

Er werd dagelijks gewerkt rond wiskunde en Nederlandse taal, afgewisseld met STEM, culturele, creatieve en sportactiviteiten. Voor de lessen werden de leerlingen opgedeeld in vier groepen: een taalbad, kinderen van het eerste en het tweede leerjaar, kinderen van het derde leerjaar en tot slot kinderen van het vierde, vijfde en zesde leerjaar. Voor de andere activiteiten sloten de kinderen van het taalbad aan bij hun leeftijdsgenoten. Door te werken met kleine groepen en voldoende leerkrachten per groep kon er echt op maat gewerkt worden. Er namen 41 kinderen deel. We hebben vier zomerklassen ingericht. Per zomerklas ontvingen wij 2.500 euro subsidie van het Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse overheid.

Indien er voldoende geïnteresseerde leerlingen zijn én het organisatorisch haalbaar is, zullen we ook de volgende jaren een zomerschool organiseren. Daarom schreven we ook voor de komende jaren kredieten in voor het organiseren van een zomerschool in. Op dit ogenblik is het nog niet volledig zeker of de subsidie opnieuw zal ontvangen worden.

ICT

De verplichting tot thuiswerk en televergaderen hebben een stroomversnelling teweeg gebracht in de digitalisering van de interne werking van gemeente en OCMW. Binnen de grenzen van het huidige ICT beleid en de beschikbare infrastructuur werd maximaal ingezet op flexibiliteit. Bijkomende investeringen werden gedaan waar nodig met het oog op het urgent lenigen van de hoogste noden. Verwacht wordt dat telewerk en televergaderen in zekere mate blijvend deel uitmaken van de nieuwe werkcultuur die ontstaat tijdens en na de pandemie. Een meer diepgaande analyse van het ICT beleid, de infrastructuur en de gebruikte toepassingen zal noodzakelijk zijn om een duurzame en veilige digitale omgeving te creëren om deze nieuwe manier van werken blijvend te faciliteren en te optimaliseren.

Organiseren van en deelnemen aan digitale vergaderingen

Door het grote besmettingsgevaar van het coronavirus werd besloten enkel fysieke vergaderingen te houden indien een digitale vergadering niet mogelijk is. Digitaal vergaderen werd de norm en fysiek vergaderen sterk beperkt.

Bij de start van de coronacrisis boden allerhande leveranciers hulpmiddelen voor digitaal vergaderen gratis aan. Dit gratis aanbod liep voor de meeste van deze leveranciers af in de maand september. Er werd besloten om tijdelijk verder te werken met een beperkt aantal licenties van Google. Op lange termijn zal er echter wel een definitieve keuze gemaakt dienen te worden tussen het online-platform van Microsoft met O365 of het G-Suite-platform van Google, nu Google Workspace genaamd.

In de herziening van de meerjarenplanning moet daarom de maandelijkse abonnementskost per licentie/gebruiker extra voorzien worden. Daarnaast zullen er, voor deze digitale meetings, ook nog investeringen in apparatuur zoals laptops, headsets, projectieschermen, .. dienen te gebeuren.

Op termijn zullen er ook opnieuw fysieke vergaderingen, o.a. de gemeenteraad ingericht worden. Om deze 'coronaproof' te laten verlopen, ook met aanwezigheid van publiek, zijn we genoodzaakt om uit te wijken naar een andere, ruimere, locatie. Aangezien het huidig, verouderd, conferentiesysteem niet toelaat om dit, al dan niet tijdelijk, te verhuizen naar een andere locatie, dient er hiervoor een nieuw, mobiel, conferentiesysteem aangekocht te worden.

Telewerken

Om het besmettingsgevaar te beperken wordt telewerken aangemoedigd. Aan de head-end-zijde heeft dit echter sowieso financiële implicaties. Om iedereen snel van een oplossing te voorzien werd er voor al deze gebruikers een extra account aangemaakt op de beschikbare Terminal Servers. Dit betekende niet enkel een toename van het aantal licenties, maar door deze toename diende er ook een extra Terminal Server opgezet te worden.

In het kader van de informatieveiligheid wordt er ook op aangedrongen om zo snel mogelijk te zorgen voor een MFA (multi-factor-authentication) hetgeen ook een extra kost zal betekenen.

Uitbreiding van de online-dienstverlening + werken op afspraak

Om de online dienstverlening en het werken op afspraak verder uit te bouwen, dienen de bestaande systemen aangepast of nieuwe systemen aangekocht te worden. Het integreren van "Mijn burgerprofiel" in de gemeentelijke website kan zeker voor een bijdrage hiervan zorgen. Qua financiële implicaties zou dit beperkt blijven tot de kosten aan de kant van onze website-beheerder voor de integratie hiervan in de gemeentelijke website.

Afstandsonderwijs

Tot slot heeft deze situatie ook een grote impact op de werking van onze gemeentelijke basisscholen. Zij werden in volle coronacrisis verplicht om al dan niet gedeeltelijk over te schakelen op afstandsonderwijs. Om dit zo vlot mogelijk te laten verlopen zijn ook hier financiële inspanningen nodig geweest, o.a. voor de aankoop van mobiele toestellen voor de leerlingen, alsook smartboards/touchscreens voorzien van een webcam voor de leerkrachten.

Net als bij telewerk wordt verwacht dat ook afstandsonderwijs in zekere mate onderdeel wordt van het standaard aanbod. Het zal nodig zijn om deze trends van nabij te volgen en de nodige investeringen te plannen.

Personeelswerking

De impact van de coronacrisis op de personeelswerking van gemeente en OCMW is onmogelijk in alle facetten te beschrijven. Kantoorwerkers, thuiswerkers, technische diensten en thuisdiensten; de impact van de coronacrisis op de werksituatie was voor alle medewerkers groot.

In samenwerking met de externe dienst voor preventie en de arbeidsgeneesheer werden strikte afstands- en hygiëneregels ingevoerd. Vergaderruimtes kregen een verminderde capaciteit en moeten tussen twee vergaderingen door grondig ontsmet. Kantoorruimtes werden heringericht om afstand tussen de medewerkers te bewaren. Circulatieplannen en ventilatierichtlijnen werden ingevoerd.

Hoewel niet voorzien in het arbeidsreglement en de rechtspositieregeling werd thuiswerk voor administratief personeel ingevoerd. Afhankelijk van de ernst van de epidemie werd 80 % tot maximaal 100 % thuiswerk toegestaan. Hiermee ontstond een paradigmaverschuiving van een werktijden gericht systeem naar plaats- en tijdsafhankelijk werken.

Er ontstond echter een systeem met twee snelheden. Niet alle functies binnen de diensten van het lokaal bestuur lenen zich tot thuiswerk. Binnen de technische diensten werd het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen verplicht. Tijdens de tweede golf werd overgegaan naar een tijdelijk tweeploegensysteem.

Thuiswerk, flexibele werktijden, tweeploegensystemen en andere maatregelen werden met tijdelijke kunstgrepen ingevoerd in het bestaande werkregime. De onomkeerbare cultuurverschuiving, met ook positieve aspecten, zal in de komende tijd verankerd moeten worden in een aangepaste rechtspositieregeling en arbeidsreglement. Daarin moeten zowel praktische als financiële afspraken gemaakt worden waarbij de wederzijdse rechten en plichten van de werknemer en de werkgever gehonoreerd worden. Allicht zal ook het agentschap binnenlands bestuur hierover nieuwe richtlijnen uitvaardigen. Een aangepast model van rechtspositieregeling met het oog op meer flexibele werkvormen en een modernere werkcultuur werd reeds aangekondigd voor eind 2021 of begin 2022. De nieuwe afspraken die daaruit voortvloeien kunnen financiële consequenties hebben op het vlak van digitale hulpmiddelen voor het personeel en thuiswerkvergoeding.

Lokale economie

De coronacrisis trof de lokale handel- en middenstand enorm hard. Vanuit het lokaal bestuur deden we er alles aan om hen maximaal ondersteunen. In het begin van de eerste lockdown in maart, lanceerden we een oproep naar de Lubbeekse ondernemers om door te geven of en op welke manier ze nog bereikbaar waren. Vervolgens publiceerden we een overzicht van de Lubbeekse handels- en horecazaken die hun klanten nog konden bedienen (afhaaldienst, webshop, etc.). Daarnaast lanceerden we verschillende acties om mensen te sensibiliseren om zoveel mogelijk te 'winkelhieren' en zo de lokale economie te stimuleren. De eerste actie die we opzetten was #lokaalstaatcentraal. Deze bestond uit drie wedstrijden. Om alle burgers hiervan op de hoogte te brengen, verspreidden we flyers met info over deze actie. Voor de eerste wedstrijd konden burgers het invulformulier op deze flyer invullen en bezorgen aan het lokaal bestuur. Voor de tweede wedstrijd konden personen een selfie,

foto, of filmpje doorsturen van een aankoop die ze deden bij één van de handels- of horecazaken die bereikbaar waren tijdens de lockdown. Voor de derde wedstrijd hanteerden we hetzelfde concept, ditmaal voor aankopen na de lockdown.

Verder lanceerden de diensten cultuur/toerisme en economie ook een actie, specifiek voor de horeca 'Lubbeek wandelt'. In de maanden juli en augustus organiseerden we acht donderdagavondwandelingen met telkens 50 deelnemers. Iedere wandelaar ontving een voucher ter waarde van 10 euro die gespendeerd kon worden bij een Lubbeekse horecazaak. Verder bezochten we tijdens en/of op het einde van de wandeling één of twee Lubbeekse horecazaken. Iedere deelnemer kreeg per horecazaak die we bezochten, een jeton voor een drankje. Ook de komende jaren willen we de lokale ondernemers zoveel mogelijk ondersteunen en onze burgers zoveel mogelijk stimuleren om te 'winkelhieren'. Om die reden verhoogden we de kredieten voor lokale economie fors.

V. Het crisismanagement voorbij

Na acht maanden crisismanagement klaart de mist stilaan op en kan men opnieuw op lange termijn denken en plannen. De afgelopen maanden hebben ons geleerd dat voor het management van een sanitaire crisis van deze orde de goede samenwerking tussen het lokaal bestuur en de huisartsen best verankerd wordt. De structuur van de eerstelijnszone lijkt het meest geschikt als lokaal ankerpunt en voor interlokale afstemming.

De noodzaak van het lokaal bestuur als de overheidstak die het dichtst bij de bevolking staat wordt in een dergelijke crisis nogmaals duidelijk. Wie anders houdt de vinger aan de pols en zorgt dat alle burgers jong en oud snel, juist en voldoende geïnformeerd worden over maatregelen en beperkingen?

Tegelijkertijd blijkt dat lokale besturen niet of onvoldoende marge hebben om een dergelijke crisis bovenop de reguliere werking 'erbij' te nemen. Financiële middelen en structuren ontbreken om het crisismanagement ten volle op te nemen. Veel lokale besturen beseffen dat ze alleen niet opgewassen zijn tegen de enorme uitdagingen die dit met zich meebrengt. Besturen vinden elkaar reeds binnen het opgelegde territorium van een eerstelijnszone (Vlaanderen telt 60 eerstelijnszones) om samen de crisis het hoofd te bieden.

Ook Vlaanderen herbevestigt het grote belang van samenwerken op bovenlokaal niveau (bv. door het versterken van de eerstelijnszones) en wil nu dit momentum aangrijpen om verdere stappen te zetten, eventueel ook in het project rond de regiovorming.

Tot slot vind je in bijlage bij deze update de meest actuele versie van het individueel financieel profiel van Belfius over ons lokaal bestuur.